

LETNO POROČILO 2020

Focus, društvo za sonaraven razvoj

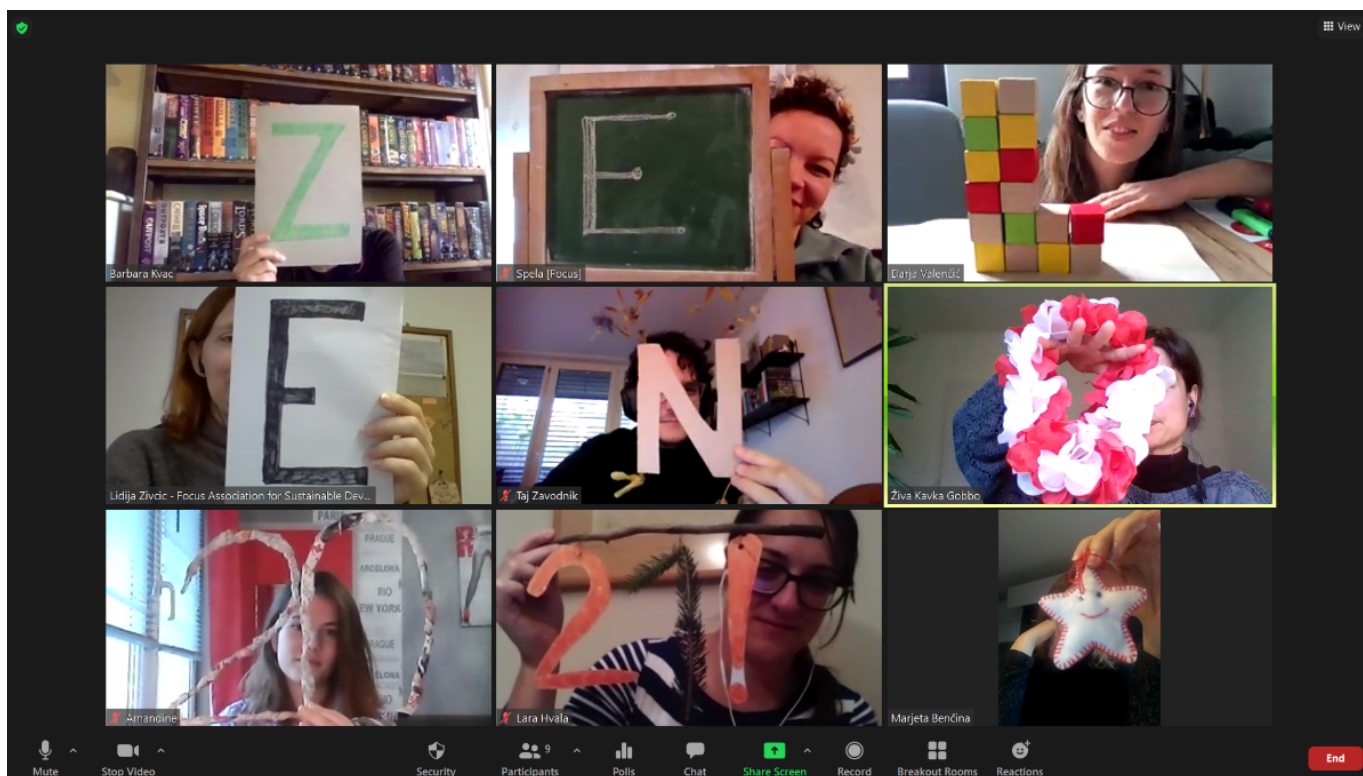

PREDSTAVITEV DRUŠTVA FOCUS

Focus, društvo za sonaraven razvoj je samostojna, nevladna, nepolitična in nepridobitna okoljska organizacija, ki v središče svojega delovanja postavlja podnebne spremembe. Zavzemamo se za celostne družbenoekonomske spremembe, ki bodo omogočile dostojno življenje v okviru planetarnih omejitev.

Poslanstvo uresničujemo z raziskovanjem, ozaveščanjem, zagovorništvom in sodelovanjem v procesih oblikovanja politik. V lokalno in mednarodno okolje vnašamo ideje o novih možnostih življenjskih praks in družbenih ureditev.

Focus ima status nevladne organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju varstva okolja, energije in prometa ter raziskovalne dejavnosti.

OSEBNA IZKAZNICA

Ime: Focus, društvo za sonaraven razvoj (Društvo Focus)

Naslov sedeža:

Maurerjeva 7, 1000 Ljubljana

Naslov pisarne: Trubarjeva 50, 1000 Ljubljana

Telefon: + 386 (0)1 515 40 80

E-pošta: info@focus.si , Spletna stran: www.focus.si

Facebook: <https://www.facebook.com/drustvoFocus>

Twitter: https://twitter.com/Focus_drustvo

Matična številka: 1134817

ID št. za DDV: 54838444

Transakcijski račun: SI56 6100 0001 3699 851

Datum vpisa v sodni register: 20. januar 2003

Pomembni organi: predsednica društva Živa Kavka Gobbo, upravni odbor, skupščina in nadzorna komisija.

Društvo Focus deluje v javnem interesu na področjih okolje, promet in energija ter raziskovalne dejavnosti. Društvo Focus je vpisanih v evidenco raziskovalnih in prostovoljskih organizacij.

Število zaposlenih: 9

Število članov in članic: 102 (na dan 31.12.2020)

Focus je član: Climate Action Network Europe, European Federation for Transport and Environment, Friends of the Earth Europe and International, Tax Justice Europe, Eurodad - European Network on Debt and Development, CNVOS, SLOGA, platforma nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč, Mreža za prostor in mreža Plan B za Slovenijo - mreža NVO za trajnostni razvoj, Koalicija za trajnostno prometno politiko, kluba Okoljski center.

Področja delovanja: podnebne spremembe, energija, mobilnost, globalna odgovornost in potrošnja, odrast.

Leto 2020 nam je postreglo z neprecenljivimi lekcijami. Ustavili smo se, se bolj zavedli svoje okolice, spoznali resnično vrednost socialnih vezi in solidarnosti ter se zatekali v naravo, ki si je ob zmanjšani industrijski in prometni dejavnosti družbe prav tako oddahnila. Okrepilo se je zavedanje, da bodo današnje odločitve oblikovale podnebno prihodnost naslednjih desetletij in da nočemo nazaj v normalo, saj nas je ta peljala v napačno smer.

Focusovi načrti za leto 2020 so bili ambiciozni, nato pa so se vrstile odpovedi. Veselili smo se mednarodne poletne šole politične ekologije, ki bi jo s partnerji izvedli v okviru projekta LIFE IP Care4Climate, a smo jo morali prestaviti za eno, če ne dve leti. Rdeča luč je bila prižgana za izvajanje brezplačnega energetskega svetovanja ogroženim gospodinjstvom v obalnih občinah. In tudi načrtovane aktivnosti v občinah, ki jim nudimo podporo pri izvajanju skupnostnih projektov za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, niso še dočakale izvedbe.

Tako smo čas, v katerem nam je bilo onemogočeno delo na terenu, izkoristili za retrospektivno analizo našega delovanja ter introspektivno prevetritev društvenega poslanstva. Čeprav na daljavo, smo povezano razmišljali o lastnih vrednotah in vrednotah organizacije ter zasnovali vizijo za prihodnost. Morda še bolj kot sama pandemija koronavirusa in ukrepi za njeno zaježitev pa so Focusovo leto 2020 zaznamovali vladni načrti in dokumenti, polni ignorantskih in zgrešenih potez. Najbolj negativno presenečenje je bil interventni zakon, na katerega smo morali maja reagirati celo s pobudo za oceno ustavnosti in zakonitosti nekaterih določil.

Nadaljevanje letnega poročila priča, da nam je kljub omejitvam in pretežnemu delu na spletu v 2020 uspelo narediti veliko - od Focusove prve mednarodne delavnice na Zoomu, nastopov na forumih in konferencah, video predstavitev dobrih praks trajnostnega upravljanja z viri skupnosti do serije webinarjev o podnebnih zakonih, zbiranja lokacij za merjenje NO₂ v zraku in snovanja velikega projekta GoEAThical, ki bo predvsem mlade ozavestil o etični (pre)hrani. In ne smemo pozabiti še na zmago na sodišču zaradi presoje vplivov na okolje v primeru podaljšanja delovanja Nuklearne elektrarne Krško.

Pod črto leto 2020 vseeno ni bilo tako slabo. Ponovno smo bili zelo dejavni, sploh pri oblikovanju politik na naših področjih, še posebej ploden pa je bil konec leta, ki je že nakazal, da bomo v letu 2021 še bolj zavihali rokave in še bolj budno opravljali vlogo zagovornika okolja.

Hvala, ker nam stojite ob strani in nas kot sonce polnite z neprecenljivo energijo!

ekipa Focusa

PODNEBJE

Podnebne spremembe ostajajo eden ključnih izzivov današnjega časa. Leto 2020 je na evropski ravni zaznamovala razprava o povišanju cilja zmanjšanja emisij EU iz 40 na vsaj 55 % do leta 2030 glede na leto 1990, na nacionalni ravni pa sprejem Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta do leta 2030 ter proces sprejemanja dolgoročne podnebne strategije za Slovenijo do leta 2050.

V okviru programa Podnebje smo v letu 2020 zagovarjali politike, programe, ukrepe in predpise, ki prispevajo k učinkovitemu naslavljanju podnebnih sprememb na nacionalni in evropski ravni, nadaljevali z izvajanjem projektov LIFE IP CARE4CLIMATE in LIFE Unify ter s koordiniranjem delovne skupine za podnebno politiko v okviru mreže Plan B za Slovenijo.

SOOBLIKOVANJE PODNEBNE POLITIKE

Poleg razprave o povišanju evropskega podnebnega cilja do leta 2030 se je na evropski ravni v letu 2020 nadaljeval proces sprejemanja novega večletnega finančnega okvira za obdobje 2021 - 2027 ter razprave o oživljanju gospodarstva po pandemiji v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost. Evropska komisija je začela s pripravami na izvajanje Evropskega zelenega dogovora, v okviru katerega so potekala številna javna posvetovanja - o ciljih, podnebni arhitekturi, posameznih evropskih predpisih za izvajanje Evropskega zelenega dogovora in novih podnebnih ciljev.

Na nacionalni ravni smo največ pozornosti namenili Nacionalnemu energetskega in podnebnemu načrtu (NEPN), ki je bil sprejet v začetku leta, sodelovali pa smo tudi v procesu priprave dolgoročne podnebne strategije za Slovenijo.

Procesi, ki smo jim sledili:

- sprejemanje evropskih podnebnih razprav (povišanje EU 2030 cilja, prihodnja podnebna arhitektura, spremembe evropske sheme trgovanja z emisijami in uredbe o delitvi naporov, vloga EU v mednarodnih podnebnih pogajanjih);
- spremljanje procesa sprejemanja novega večletnega finančnega okvira EU in načrtov za okrevanje in odpornost;
- sprejemanje Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta;
- priprava Dolgoročne podnebne strategije za Slovenijo;
- sodelovanje v procesu sprejemanja Nacionalne strategije za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij, v okviru katerega smo pridobili tudi status stranskega udeleženca v postopku celovite presoje vplivov na okolje (CPVO).

V okviru aktivnosti sooblikovanja podnebne politike so bile izvedene naslednje ključne dejavnosti:

- oblikovanje stališč in posredovanje pripomb relevantnim deležnikom,
- organizacija in sodelovanje na dogodkih (posveti, srečanja, sestanki, razprave...),
- zagovorništvo,
- spremljanje izvajanja sprejetih politik ter ustrezno odzivanje,
- izvedba serije webinarjev o podnebnih zakonih kot učinkovitem orodju za izvajanje nacionalnih in mednarodnih podnebnih zavez s tujimi strokovnjaki
- sodelovanje v koalicijah (CAN Europe, Plan B, Coalition for Higher Ambition),
- koordinacija delovne skupine za podnebno politiko pri mreži Plan B za Slovenijo ter
- informiranje NVO in zainteresirane javnosti (delo z mediji).

Ključni partnerji: Climate Action Network Europe, PIC, Greenpeace, Umanotera, mreža Plan B za Slovenijo.

Opportunities and Gaps in the SLOVENIAN FINAL NATIONAL ENERGY & CLIMATE PLAN

GAPS

No coal phase out date

Low ambition for the renewable energy contribution

Low emission reductions for the industry

Increase of transport emissions

No targets and measures to address the energy poverty

OPPORTUNITIES

End fossil fuel subsidies for gas

Establish a legislative framework for energy communities

Development of railway infrastructure

FIND OUT MORE ABOUT 15 EU COUNTRIES AT [CANEUROPE.ORG](https://caneurope.org)

PROJEKTI

LIFE IP CARE4CLIMATE

V letu 2020 smo nadaljevali z izvajanjem integralnega LIFE projekta CARE4CLIMATE.

Projekt s

pomočjo ozaveščanja, izobraževanja in usposabljanja ključnih deležnikov spodbuja izvajanje ukrepov, na podlagi katerih bo Slovenija dosegla cilje zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 oziroma 2030. Focus v okviru projekta izvaja oz. sodeluje pri izvajanju naslednjih aktivnosti: ozaveščanje o podnebnih spremembah in njihovih posledicah za Slovenijo ter spodbujanje dobrih praks zmanjševanja emisij toplogrednih plinov; podpora lokalnim skupnostim za prehod v nizkoogljično družbo; krepitev zmogljivosti za koncepte nizkoogljične družbe v visokošolskem izobraževanju; krepitev zmogljivosti javne uprave (nacionalnih in lokalnih organov) za prehod v nizkoogljično družbo in izvajanje participativnih procesov; nadgrajevanje lokalnih energetskega konceptov (LEK-ov).

V okviru projekta smo v letu 2020:

- izvedli prenovo spletne platforme dovoljazvse.si,
- soorganizirali nacionalno konferenco o trajnostnem upravljanju z viri skupnosti, pripravili 2 videa o dobrih praksah skupnostnega upravljanja ter nadgradili zemljevid dobrih praks na spletni platformi dovoljazvse.si, zasnovali in pripravili prvi periodični novičnik Dovolj za vse v okviru projekta, upravljali Facebook profil Dovolj za vse:trajnostno upravljanje z viri skupnosti;
- nudili podporo 3 občinam pri izvajanju skupnostnih projektov (Škofja Loka, Loški potok, Hrastnik);
- začeli pripravljati priročnik o vzpostavitvi skupnostnega sistema daljinskega ogrevanja na lesno biomaso;
- sodelovali pri usposabljanju koordinatorjev skupnostnih projektov in njihovem mentoriranju;
- izvedli delavnico za javne uslužbenke o trajnostni mobilnosti v javnih ustanovah,
- pripravili mednarodno poletno šolo o prehodu v nizkoogljično družbo, ki pa smo jo morali zaradi ukrepov povezanih z epidemijo žal odpovedati;
- pripravili analizo o potrebah gospodarstva po znanjih in veščinah za prehod v nizkoogljično družbo.

Ključni partnerji: Umanotera, občine Škofja Loka, Loški Potok, Ptuj in Hrastnik, MOP, Upravna akademija, Fakulteta za družbene vede.

LIFE UNIFY

Septembra 2019 smo začeli z izvajanjem projekta LIFE Unify: Bringing the EU together on climate action. Cilj projekta je pripomoči k pravočasnemu in učinkovitemu prehodu v nizkoogljično družbo in gospodarstvo preko treh ključnih javno-političnih procesov: dolgoročnih podnebnih strategij na državni in EU ravni, nacionalnih energetske in podnebnih načrtov ter programiranja EU sredstev.

Focus v okviru projekta izvaja oz. sodeluje pri izvajanju naslednjih aktivnosti: vzpostavitev podporne deležniške projektne skupine, razvoj kvalitativnega in kvantitativnega orodja za spremljanje izvajanja nacionalnega energetskega in podnebnega načrta, spremljanje in analiza izvajanja nacionalnega energetskega in podnebnega načrta, podpora občinam pri razvoju in izboljšanju regionalnih energetske in podnebnih načrtov, vplivanje na programiranje sredstev EU z namenom večje povezanosti med NEPN in sredstvi EU, spremljanje in analiza nacionalne Dolgoročne podnebne strategije, organizacija dveh nacionalnih in dveh regionalnih delavnic na temo NEPN in participativnih procesov.

V okviru projekta smo v letu 2020:

- izvedli široko anketiranje med relevantnimi deležniki o njihovem mnenju glede podnebnega ukrepanja EU in Slovenije;
- analizirali končni Nacionalni energetski in podnebni načrt ter njegovo skladnost s Pariškim podnebnim sporazumom;
- izvedli dve srečanji podporne deležniške skupine;
- analizirali preteklo in načrtovano porabo sredstev EU in podali priporočila za smotrno zeleno porabo evropskih sredstev;
- izvedli delavnico na temo participativnih procesov pri oblikovanju in izvajanju energetske in podnebnih strategij;
- analizirali osnutek Dolgoročne podnebne strategije SLOvenije in v okviru Plana B ter podporne projektne skupine podali komentarje in pripombe;
- pripravili poročilo o naslavljanju energetske revščine v Nacionalnem energetskem in podnebnem načrtu.

Projektni partnerji: Climate Action Network Europe (CAN Europe), Centre for Transport and Energy (CDE), Društvo za oblikovanje održivog razvoja (DOOR), 92-gruppen, Eestimaa Looduse Fond (ELF), Focus, društvo za sonaraven razvoj, Germanwatch Nord-Sud Initiative e.V., Foundation Institute for Sustainable Development, Réseau Action Climat – France (RAC-F), Sociedad Española de Ornitología (SEO/BirdLife), Association for the Sustainability of the Earth System (ZERO).

ENERGIJA

Večina energije, ki jo uporabljamo danes, izvira iz fosilnih goriv. Gre za neobnovljivi vir energije, ki ima negativni vpliv na okolje in podnebne spremembe. Raba fosilnih in jedrskih goriv, predvsem pa struktura njihovega upravljanja, so privedle do neenakomerne porazdelitve moči med akterji ter precej monopolnega delovanja sektorja, ki onemogoča potrebne spremembe. Stališče Focusa je, da morajo energetske sistemi prihodnosti temeljiti na uravnoteženi mešanici učinkovite rabe energije, obnovljivih virov energije, decentraliziranih omrežij ter trajnostnega življenjskega sloga.

Focus v okviru programa Energija spodbuja učinkovito rabo energije, rabo obnovljivih virov energije, skupnostne projekte OVE ter energetske tranzicije stran od fosilnih in jedrskih virov.

V okviru programa Energija smo v letu 2020 zagovarjali politike, programe, ukrepe in predpise, ki prispevajo k zmanjšanju rabe energije, rabi obnovljivih virov, zmanjšanju energetske revščine ter učinkovitejšemu naslavljanju podnebnih in okoljskih problemov na nacionalni in evropski ravni. Veliko pozornosti smo posvetili Nacionalnemu podnebnemu in energetskega načrtu ter Nacionalni strategiji za izstop iz premoga. Redno smo izvajali aktivnosti v okviru projekta EmpowerMed, financiranega iz programa Obzorje 2020, ki ga obenem tudi koordiniramo. Prav tako smo koordinirali delovno skupino za trajnostno energijo v okviru mreže Plan B za Slovenijo ter bili del delovne skupine za prestrukturiranje premogovnih regij, ki jo vodi Ministrstvo za infrastrukturo (MZI).

SOOBLIKOVANJE ENERGETSKE POLITIKE

Namen te široke dejavnosti je zagotoviti okoljsko učinkovite in ambiciozne energetske politike, ki primerno odgovarjajo na podnebne, okoljske in razvojne izzive ter še posebej prispevajo k zmanjšanju rabe energije, učinkoviti rabi energije in rabi obnovljivih virov energije.

Na področju slovenske energetske politike smo se ukvarjali predvsem z Nacionalno strategijo za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda, ki je trenutno v fazi osnutka, ter pripadajočo Celostno presojo vplivov na okolje, ki je tudi še v fazi osnutka. Ta aktivnost je tekla skozi celotno leto 2020. Podali smo komentarje tako na samo strategijo kot na okoljsko poročilo. Prisostvovali smo na sejah delovne skupine za prestrukturiranje premogovnih regij, ki jo vodi MZI.

Aktivno smo predlagali in zagovarjali spremembe Uredbe o samooskrbi z električno energijo iz OVE. S spremembo se manjšajo administrativne in pravne ovire za samooskrbne skupnostne OVE projekte. V letu 2021 je cilj tudi v praksi uresničiti skupnostni OVE projekt, za kar si bomo prizadevali v sklopu projekta LIFE IP CARE4CLIMATE.

Focus je koordiniral delovno skupino za trajnostno energijo pri mreži Plan B za Slovenijo. Del aktivnosti na področju energetskih politik se je tako navezoval na delo znotraj te delovne skupine.

Na spletni strani ter družbenih omrežjih smo redno objavljali novice, povezane z energetsko politiko in dogajanjem v energetskem sektorju. Sestankovali in komunicirali smo z različnimi deležniki, podali več izjav za medije ter redno spremljali dogajanje na tem področju. Sodelovali smo tudi na več dogodkih in konferencah, ki so se nanašala na področje energetike.

Kampanja Jedrska energija – ne hvala!

Focus opozorja na tveganje in nevarnosti, ki jih prinaša izkoriščanje jedrske energije. Z aktivnostmi odpiramo vprašanja in podajamo argumente proti nadaljnji rabi jedrske energije, ki so namenjeni odločevalcem in javnosti, obenem pa promoviramo bolj trajnostne oblike pridobivanja energije. Poleg udeležbe na spletni konferenci na temo jedrske energije, objavljanja novic ter dela z mediji smo sodelovali v postopku priprave okoljevarstvenega dovoljenja za skladišče srednje in nizkoradioaktivnih odpadkov.

PROJEKTI

Engager (COST Action)

Focus je tekom leta 2020 redno deloval v mreži Engager - European Energy Poverty: Agenda Co-Creation and Knowledge Innovation, katere glavni cilj je radikalno preoblikovati obseg in globino znanstvenih spoznanj o energetske revščini v Evropi.

Aktivnosti akcije naslavljajo vprašanja o tem, kako se energetska revščina dojema v teoriji, kako se jo prepoznava v praksi ter kako se jo naslavlja. To člani mreže Engager dosegamo z multidisciplinarnim sodelovanjem med strokovnjaki in raziskovalci iz različnih področij: človeška geografija, energetske študije, ekonomija, sociologija in politične vede.

Focus je prispeval poglavje "Vloga NVO-jev pri pojavu energetske revščine kot političnega vprašanja v Sloveniji (Role of NGOs in the Emergence of Energy Poverty as a Policy issue in Slovenia)" v knjigi "Perspektive energetske revščine v postkomunistični Evropi (Perspectives on Energy Poverty in Post-Communist Europe)". V januarju 2020 je Focus v okviru Engager delavnice 'Co-Creating the "Right to Energy" in Theory and Practice' organiziral interaktivno delavnico 'Right to energy: framing the concept through analysing cases from practice'. Poleg tega pa smo imeli aktivno vlogo tudi pri nastajanju zbirke 'Compendium: On existing and missing links between energy poverty and other scholarly debates', ki je izšla v aprilu 2020. Aktivno smo sodelovali v delu delovnih skupin 3 in 4.

EmpowerMed

Projekt EmpowerMed (Empowering women to take action against energy poverty in the Mediterranean) naslavlja izziv energetske revščine v Sredozemlju, še posebej pa se osredotoča na vključevanje in opolnomočenje žensk. V sredozemskih državah se obalna območja soočajo s številnimi posebnimi izzivi na področju energetske revščine, povezanimi predvsem s toplotnim udobjem stanovanj. Stavbe so komaj izolirane, pogosto nimajo ogrevalnih sistemov ali pa so zelo neučinkoviti. Komponenta hlajenja predstavlja v teh področjih pomemben element energetske revščine. Energetska revščina nesorazmerno prizadene ženske in gospodinjstva, ki jih vodijo ženske, vendar pa so ženske obenem močan agent v boju proti energetske revščini. Čeprav je o vplivih energetske revščine na zdravje znano veliko, je vključevanje zdravstvenih delavcev v naslavljanje energetske revščine redko.

Glavni cilj projekta je prispevati k zmanjšanju energetske revščine v Sredozemlju z:

- izvajanjem niza praktičnih ukrepov za energetske učinkovitost in rabo OVE, ki so prilagojeni za krepitev gospodinjstev v naslavljanju energetske revščine, s posebnim fokusom na ženskah in zdravju,
- ocenjevanjem učinkovitosti izvedenih ukrepov in oblikovanjem političnih priporočil ter
- zagovarjanjem politik in ukrepov za naslavljanje energetske revščine med ključnimi akterji na lokalni in evropski ravni.

Projekt je v letu 2020 obsegal številne dejavnosti:

- priprava materialov za usposabljanje,
- usposabljanja za partnerje,
- usposabljanja za lokalne akterje,
- srečanja z lokalnimi akterji,
- vzpostavitev sistema in orodij za monitoring dejavnosti projekta,
- oblikovanje spletne strani in komunikacijskih orodij projekta,
- redno komuniciranje o projektu,
- priprava dveh poročil (o izkušnjah iz preteklih projektov, ki so relevantne za EmpowerMed, in o vlogi spolov v finančnih shemah za energetske revščino).

Štiriletni projekt bo trajal do 2023. Focus je koordinator projekta, financira pa se iz programa H2020.

MOBILNOST

V okviru programa mobilnost smo v sodelovanju z organizacijo Transport & Environment nadaljevali delo na področju sooblikovanja evropskih prometnih politik. Okrepili smo sodelovanje v Koaliciji za trajnostno prometno politiko, kjer smo več pozornosti namenili širjenju ljubljanske obvoznice, javnemu potniškemu prometu in prenovitvi komunikacijske strategije koalicije. Promocija trajnostne mobilnosti se je izvajala v okviru projekta Trajnostna mobilnost v šolah in vrtcih. Pomemben poudarek smo dali tudi povezavi prometa z onesnaženostjo zraka in zdravjem prebivalcev, saj smo konec leta pričeli s projektom državljanske znanosti pri merjenju onesnaženosti zraka zaradi prometa v prestolnici.

SOOBLIKOVANJE PROMETNE POLITIKE

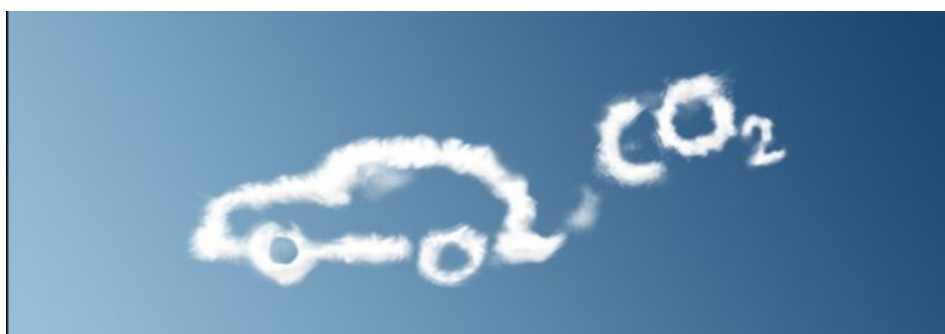
Na področju EU politik smo v letu 2020:

- se ukvarjali s pripravami na revizije pomembnih EU direktiv (Direktiva o obnovljivih virih energije - biogoriva, CO₂ in vozila, ESR...);
- organizirali delavnico o izpustih CO₂ iz vozil in potencialih industrije za doseganje bolj ambicioznih ciljev;
- promovirali smo študije, ki dokazujejo škodljivost biogoriv (palmovo, sojino olje);
- prevedli in promovirali študijo o škodljivosti vse bolj popularnih priključnih hibridov;
- sodelovali pri razpravah strokovnih in NVO mrež na EU ravni.

Na področju nacionalnih prometnih politik pa smo se sami ali v okviru Koalicije za trajnostno prometno politiko odzivali na:

- Nacionalni energetske in podnebni načrt Slovenije,
- osnutek Zakona o davku na motorna vozila;
- osnutek Zakona o obnovljivih virih energije;
- zaprtje JPP v času ukrepov za zaježitev Covid-19;
- spremembo resolucije o nacionalnem programu razvoja prometa v RS za obdobje do 2030;
- načrte za Emoniko;
- napovedane širitve cestne infrastrukture (AC obroč idr.)

Partnerji: Koalicija za trajnostno prometno politiko, Transport & Environment

PROJEKTI

Onesnaženost zraka v Ljubljani z NO2

Skupaj z Inštitutom za zdravje in okolje (prej IMZTR) in nemško organizacijo Deutsche Umwelthilfe (DUH) smo v okviru Partnerstva za okolje in zdravje v letu 2020 pričeli s pripravami na meritve onesnaženosti zraka z NO2 (zaradi prometa) na 150 - 200 lokacijah v Ljubljani. Konec leta smo s pomočjo metode državljanske znanosti (t.i. citizens science) začeli z zbiranjem predlogov prebivalcev in prebivalk, na katerih lokacijah naj izvedemo meritve, ker jih skrbi onesnaženost zraka. Akcijo smo poimenovali Pozor: tukaj je dihanje nevarno! in za zbiranje predlogov uporabili spletno aplikacijo Canvis.

Obdobje za izvedbo meritev NO2 smo določili tri tedne v februarju 2021. Cilj je zbrati realne podatke o onesnaženosti zraka z NO2 v prestolnici, jih povezati z zdravjem občanov in pristojnim predlagati izboljšave. Pričakujemo ukrepe občine v smeri zmanjšanje individualnega motornega prometa v mestih, predvsem dizelskih vozil ter uvedbo t.i. brez dizelskih con. V namen izobraževanja o tej temi smo se udeležili treh rednih sestankov, ki jih je organizirala organizacija DUH.

Partnerji: Partnerstvo za okolje in zdravje, DUH, prostovoljci

JN Trajnostna mobilnost v vrtcih in OŠ

V okviru projekta Ministrstva za infrastrukturo – Trajnostna mobilnost v šolah in vrtcih – smo v konzorciju partnerjev (Focus, RRA Sinergija, IPoP, Cipra Slovenija in Filozofska fakulteta) izvedli dodatna usposabljanja koordinatorjev v vrtcih in OŠ (pomlad in jesen 2020), na katerih smo usposobili skoraj 500 novih strokovnih sodelavcev. Igri Kokoška Rozi in Beli zajček spodbujata trajnostne prihode otrok v šolo in vrtec, žal pa sta bili v 2020 zaradi okoliščin večinoma izvedeni v okrnjeni verziji. Kljub temu je sodelovalo več deset tisoč otrok in staršev.

Oblikovali smo tudi dva novičnika, v katerih smo zbrali uspešne zgodbe iz različnih vrtcev.

Več o projektu na www.sptm.si.

GLOBALNA ODGOVORNOST IN POTROŠNJA

Uvod v delo na tem programu:

- Sodelovanje v DS za globalno učenje (Sloga) - etični kodeks
- DS za economic justice (FOEE)
- Kampanja Shell
- Kampanja holdbizaccountable
- Dan brez nakupov
- Zeleni december
- Prispevki na konferencah (društvo ZN, Sloga in MIZŠ,...).

SOOBLIKOVANJE EVROPSKIH POLITIK

Na področju EU politik smo v letu 2020:

- sodelovali v procesu oblikovanja politik na področju dolžne skrbnosti (Human rights and environmental due diligence) v okviru koalicije ECCJ,
- sledili procesom na področju pravične trgovine (na primer senčno poročilo na področju tekstila),
- sodelovali pri razpravah strokovnih in NVO mrež na EU ravni.

Partnerji: ECCJ, Friends of the Earth Europe

PROJEKTI

Moja revolucija 3.0

Moja revolucija 3.0 je že tretje nadaljevanje uspešnega projekta „Moja revolucija – refleksije za današnjo mladino“, ki z nacionalnimi in mednarodnimi aktivnostmi spodbuja mlade k razmišljanju o njihovi prihodnosti in jih spodbuja k aktivni udeležbi pri oblikovanju lastnega vsakdana in prihodnosti tako na lokalni in državni kot tudi evropski ravni. Tokratna projektna izvedba je bila posvečena podnebnim gibanjem.

Mlade v 4 državah članicah konzorcija smo ozaveščali o načinih vplivanja, metodah zagovorništva, razmisleku in oblikovanju lastnega mnenja preko spoznavanja dogajanja v preteklosti in sedanjosti (kot so revolucije in vloga mladih, podnebno gibanje, gibanja za človekove pravice ipd.)

V letu 2020 smo izvedli več nacionalnih srečanj preko spleta in 2 mednarodni srečanja mladih iz 4 držav. Na Dunaju je srečanje potekalo septembra v živo, medtem ko se je predvideno srečanje v Krakovu odvijalo preko spleta. Mladi so oblikovali Mladinski manifest 3.0, ki ga bodo v letu 2021 predali v Evropskem parlamentu. Pripravili smo tudi okoljsko turo po Ljubljani, a bo izvedena šele v letu 2021, in sicer bo na voljo v virtualni obliki.

Pri izvajanju projekta so sodelovali tudi Viktorija Kos, Timotej Pavlin in Tim Gregorčič. Turo smo pripravljali v sodelovanju z Urbano Vrano, ki organizira urbane ture po Ljubljani.

Partnerji: Südwind (Avstrija), GVC (Italija), BRF (Poljska), občina Bologna, Inštitut za izobraževanje odraslih iz Dunaja (VHS Wien).

Projekt je podprt s strani programa Evropa za državljane – Evropski spomini.

#GoEAThical ali Our Food Our Future: we are hungry for justice

#GoEAThical: Evropska mladina se zavzema za trajnostne verige preskrbe s hrano, ki spoštujejo pravice delavcev migrantov in zmanjšujejo podnebne spremembe, lakoto in revščino kot ključne gonilne sile migracij.

Naš prehrambeni sistem močno vpliva na podnebne spremembe in vzroke migracij (revščina, lakota itd.). Da bi zagotovili trajnostno spremembo odnosa in vedenja več kot 30 milijonov mladih Evropejcev, bomo najprej začeli z analizo potrošnje hrane ter poudarili globalne povezave med vprašanji in jasno pokazali, da imamo vsi vodilno vlogo pri spodbujanju do pravičnejšega, bolj dostojanstvenega in bolj vključujočega sveta.

Eden glavnih ciljev projekta Our Food. Our Future – We are hungry for Justice je ozaveščati in mobilizirati mlade Evropejce za sprejetje trajnostnih vzorcev potrošnje in tako prispevati k spodbujanju pravičnejšega, bolj dostojnega in trajnostnega razvoja.

Povečati želimo zavezanost mladih v EU evropskim vrednotam človekovih pravic in solidarnosti, pa tudi spoprijeti se s svetovnimi izzivi migracij, podnebnih sprememb in trajnostnega prehranskega sistema.

V skladu s področjema »Ljudje in planet« Evropskega soglasja o razvoju in Agende 2030 bo projekt spodbujal mlade v EU k trajnostnim vzorcem potrošnje ter k aktivnemu podpiranju trajnostnih verig preskrbe s hrano, poštenih trgovinskih odnosov, spoštovanja človekovih pravic in pravic delavcev ter trajnostnega razvoja z izboljšanimi institucionalnimi in korporativnimi politikami na ravni EU in držav članic.

Projekt smo začeli 1.5.2020 in bo trajal do konca avgusta 2023. V tem času smo s partnerji izvedli 4 mladinske delavnice, izvedli predavanje za društvo mladih evropski parlament, s partnerji oblikovali kampanjo, izvedli raziskavo o odnosu do potrošnje hrane med mladimi in pričeli z izvajanjem nacionalne raziskave na področju odnosa do etične hrane v Sloveniji. Pripravili smo analizo ekoloških certifikatov v odnosu do podnebnih sprememb in sledili procesom na področju dolžne skrbnosti. Pripravili smo tudi zametke za delovno skupino na omenjenem področju, ki bo delovala pod okriljem platforme Sloga.

Obleka naredi človeka

Cilj projekta Obleka naredi človeka: Slovenija z manj odpadnih oblačil je z raziskavo pridobiti čim bolj natančne podatke o stanju na področju oblačil v Sloveniji - koliko oblačil pride v Slovenijo in kaj se z njimi zgodi, kako dolgo življenjsko dobo imajo in koliko jih vsako leto konča kot odpadek. Z ozaveščevalnimi aktivnostmi želimo doseči še večjo ozaveščenost potrošnikov o problematiki oblačil z vidika prekomerne potrošnje ter oblačilnih odpadkov. To pa z namenom, da bi začeli spreminjati svoje navade – spreminjanje iz potrošnikov v uporabnike – in spodbujanje k aktivnemu državljanstvu. Preko zagovorniških aktivnosti želimo odločevalcem predstaviti pridobljene podatke o stanju na področju oblačil v Sloveniji, vzpostaviti dialog z njimi ter jih spodbuditi k razmisleku o sprejemu ustreznih politik in ukrepov za zmanjšanje količine odpadnega tekstila.

V letu 2020 smo oblikovali celostno podobo, Instagram in Facebook profil, v partnerstvu smo izvedli raziskavo o odpadnem tekstilu, obiskali nekaj delavnic moderiranja in facilitiranja ter organizirali prvo deavnico zagovorništva (na področju dobavnih verig). Pripravili smo komunikacijsko strategijo, izbrali maskoto (promocijsko majico), posneli kratek video in pričeli s komunikacijskimi aktivnostmi. Dogovorili smo se tudi za pripravo normativnega okvira, ki bo pripravljen v 2021.

Partnerji: Ekologi brez meja, Pravična trgovina Slovenija / Financirano v okviru programa ACF Slovenija

ODRAST

V letu 2020 je potekala spletna konferenca "Degrowth Vienna 2020 – Strategies for social-ecological transformation", na kateri je Focus soorganiziral delavnico "Multiple challenges of ensuring justice in energy transitions and practices" ter predstavil prispevek "Tranzicija od trajnostnega razvoja k odrasti in specifike v Sloveniji".

Na projektu Združenja CAAP, Sociolab, smo v okviru niza dogodkov pod naslovom "Okolje, družba, ljudje" predstavili koncept odrasti. Podobno smo odrast predstavili in o njej razpravljali na dogodku Ali je odrast alternativa kapitalizmu?, ki so ga pripravile organizacije Združenje za neodvisno politiko, Zelenci in BIODIVA - društvo varstvenih biologov.

Podpisali in delili smo tudi pismo Odrast: Nove korenine za gospodarstvo, ki ga je po svetu podpisalo več kot 1.100 strokovnjakov in 70 organizacij iz več kot 60 držav.

KOMUNIKACIJA IN SODELOVANJE

V letu 2020 smo z namenom bolj strateško načrtovanih komunikacijskih aktivnosti društva Focus oblikovali interni koledar komunikacijskih aktivnosti.

V okviru procesa prenove društva smo z zunanjim strokovnjakom zastavili strategijo komuniciranja, ki je podlaga za pripravo letnih in četrletnih komunikacijskih načrtov, usklajenih s komunikacijskimi in programskimi cilji društva.

Z namenom bolj poenotenega in prepoznavnejšega komuniciranja smo se odločili za redno sodelovanje z enim od grafičnih oblikovalcev.

Delo z mediji

Tudi v letu 2020 smo v okviru komunikacijskih dejavnosti redno sodelovali z različnimi mediji in tako pripomogli h krepitvi in širjenju ozaveščenja širše javnosti o našem delu pa tudi o tematikah, s katerimi se ukvarjamo znotraj našega dela. Zaradi ukrepov za preprečevanje epidemije koronavirusa Covid-19 je bilo sicer osebnih stikov v živo z novinarji manj, smo pa s predstavniki medijev sodelovali prek telefonskih pogovorov in elektronske pošte, dajanjem izjav ter preko sporočil za javnost, z namenom spodbujanja poročanja o različnih tematikah s področij programov, ki jih vodimo in boljšega poznavanja tematik. Redno smo se odzivali na vabila novinarjev in novinark k sodelovanju v njihovih oddajah oz. rubrikah.

Focus se je s svojimi stališči tudi v letu 2020 redno pojavljal v medijih. Spremljali smo objave (t. i. clipping) in zabeležili skoraj 300 posrednih ali neposrednih pojavljanj v medijih različnega tipa in v zvrsteh različnih žanrov (90 več kot v letu prej). Največ je bilo objav v spletnih medijih, gostovali pa smo tudi v kar nekaj radijskih oddajah in dali izjave za več prispevkov večernih TV Dnevnikov, oddajo Globus, Studio City, Studio ob 17h, Preverjeno in Točka preloma.

Mediji nas ob pokrivanju določenih tem, s katerimi se na Focusu redno ukvarjamo, kontaktirajo s prošnjami za predstavitev naših stališč in osvetlitev določene tematike ipd. (npr. energetska revščina, podnebna politika, sprejemanje podnebne zakonodaje, odrast).

V lanskem letu smo skupaj z MMC RTV SLO izvedli projekt Zeleni petek (<https://www.rtvlo.si/okolje/zeleni-petek/>), v katerem smo uredništvo podprli pri izdelavi razlagalnih video vsebin in poglobljenih strokovnih člankov, s katerimi so osvetlili različne teme, povezane s podnebnimi spremembami.

Redna komunikacija z različnimi deležniki in javnostmi

Redna komunikacija in izmenjava informacij z različnimi deležniki iz Slovenije in tujine je v letu 2020 zaradi ukrepov za zaježitev epidemije v veliki večini potekala preko spletnih kanalov - Zoom, Teams in Skype, prek spletne strani (www.focus.si) ter družbenih omrežij (Facebook, Twitter in YouTube).

Skozi leto smo pripravili vsaj eno objavo na dan na Facebooku, kjer smo imeli ob koncu leta več kot 3100 sledilcev (približno 500! več kot prejšnje leto). To je bil naš osrednji kanal za komuniciranje s podporniki in simpatizerji, medtem ko pri komunikacijski podpori našim tujim partnerjem in mrežam, katerih člani smo, ter pri komunikaciji z odločevalci, ostaja glavni kanal Twitter (@Focus_drustvo) - leto smo zaključili z več kot 650 sledilci (približno 130 več kot prejšnje leto).

Poleg rednih objav na spletni strani v obliki novic, sporočil za javnost in blogov smo v obliki E-novičnika vsak mesec pripravili pregled našega delovanja in ga posredovali 290 naročnikom preko spletne platforme Mailchimp.

V okviru projektnih aktivnosti smo moderirali tudi spletno stran dovoljzavse.si ter Facebook profil projekta <https://www.facebook.com/Dovoljzavse>, na katerem smo imamo približno 1200 sledilcev. Prav tako upravljamo s projektnim YouTube kanalom Dovolj za vse, na katerem smo objavili dva nova videa dobrih praks (skupno jih je zdaj osem).

Mednarodno sodelovanje

CAN Europe: Kot člani mreže Climate Action Network Europe smo spremljali evropske in mednarodne podnebne in energetske politike, ob tem pa je Focus v Sloveniji med odločevalci promoviral stališča mreže do podnebno – energetske zadeve. Prisotni smo bili na dveh skupščinah, redno smo sodelovali na konferenčnih klicih mreže in sodelovali na njihovih delavnicah. CAN Europe je tudi koordinator projekta LIFE Unify, ki ga v Sloveniji izvaja Focus.

Transport & Environment: S T&E sledimo zakonodaji na področju CO2 standardov, biogoriv, alternativnih goriv, onesnaženosti zraka in drugih prometnih politik na EU in nacionalni ravni. Focus je v Sloveniji med odločevalci in javnostjo promoviral T&E publikacije in stališča. Focus je sodeloval na strateškem srečanju T&E, rednih webinarjih ter na več vsebinskih delavnicah.

Friends of the Earth: Udeležili smo se spletnih srečanj mreže. Naša predsednica je članica upravnega odbora mreže. Z njimi smo redno sodelovali pri spremljanju in delu na evropskih podnebnih in energetske politikah. Na spletni strani, Facebooku in Twitterju smo redno širili in promovirali kampanje mreže in pa delili tudi novice drugih organizacij članic, za katere smo ocenili, da bi utegnile zanimati naše sledilce in sledilce.

Eurodad: si prizadeva za transformativne spremembe globalnih in evropskih politik, institucij, pravil in struktur, da bi zagotovila demokratično nadzorovan, okoljsko trajnosten finančni in gospodarski sistem. V 2020 smo se udeležili skupščine.

Društvo Focus je med podpisniki in podporniki Mednarodne listine o pravični trgovini, ki jo je družno podprlo že več kot 250 različnih organizacij po svetu.

Sodelovanje v Sloveniji

V letu 2020 je Focus v sklopu svojih dejavnosti in projektov sodeloval tudi v projektih in dejavnostih slovenskih mrež in organizacij: Okoljski center, Plan B, Koalicija za trajnostno prometno politiko, Mreža za prostor, Stičišče za davčno pravičnost, Konzorcij vsebinskih mrež Slovenije, Partnerstvo za okolje in zdravje, Delovna skupina za globalno učenje, Platforma Sloga (naša predsednica je tudi predsednica sveta). V 2020 je Focus neposredno ali posredno sodeloval še s številnimi drugimi organizacijami, partnerji in posamezniki, s katerimi smo izvajali projekte in kampanje.

Delo s prostovoljci in pripravniki

V društvu so lani 4 prostovoljci opravili več kot 1000 ur prostovoljnega dela v okviru projektov Moja revolucija ter Our Food Our Future. V letu 2020 smo v Focusu gostili Pri nas sta bili tudi dve pripravnici, prva je 4 štiri mesece opravljala prakso v okviru študija v Franciji, druga pa je prav tako štiri mesece nabirala prve delovne izkušnje v okviru programa usposabljanja na delovnem mestu, ki ga izvaja Zavod RS za zaposlovanje.

RAZVOJ DRUŠTVA

Vodenje organizacije

Tudi v 2020 smo izvedli letno strateško načrtovanje, na osnovi katerega smo pripravili programske debate in nato prioritete za naslednjih 3-5 let. Izvedli smo 3 četrtna planiranja in pripravili načrt dela za 2021.

V 2020 smo imeli 9 zaposlenih sodelavcev s polnim delovnim časom, vendar je bilo nekaj daljše odsotnosti zaradi porodniških dopustov. Za izboljšanje klime na delovnem mestu smo upoštevali priporočila za izboljševanje odnosov in boljše zdravje zaposlenih. Zaradi ukrepov za zaježitev Covid-19 smo zaposleni veliko število delovnih ur v 2020 opravili v obliki dela od doma.

Transparentnost delovanja

Zavzemamo se za transparentno delovanje vlade in vseh ostalih institucij in želimo, da je tudi naše delovanje transparentno. To smo kot vsako leto zagotavljali z doslednim upoštevanjem zakonodaje (vpisi v registre, redno oddajanje poročil), z redno komunikacijo z javnostmi: vzdrževanjem spletnih strani, posredovanjem informacij o društvu in s sporočili za javnost. Tudi priprava letnega poročila je namenjena izboljšanju transparentnosti delovanja društva.

Proces prenove

V letu 2020 smo z zunanjim strokovnjakom na več intenzivnih delavnicah prevetrili poslanstvo društva in cilje, ukvarjali smo se z identiteto, vrednotami in vizijo za prihodnost.

“V Focusu se zavzemamo za celostne družbenoekonomske spremembe, ki bodo omogočile dostojno življenje v okviru planetarnih omejitev. Poslanstvo uresničujemo z raziskovanjem, ozaveščanjem, zagovorništvom in sodelovanjem v procesih oblikovanja politik. V lokalno in mednarodno okolje vnašamo ideje o novih možnostih življenjskih praks in družbenih ureditev.”

Analizirali smo tudi stanje v organizaciji, predvsem smo se osredotočili na programsko delovanje. S pomočjo anketnih vprašalnikov smo preverili, kakšno mnenje imajo o nas različni deležniki v Sloveniji in tujini. Rezultati so pokazali, da dobro poznajo delovanje organizacije in menijo, da je le-to strokovno in kredibilno, da smo zanesljiv partner ter da je naše komuniciranje natančno, aktualno, strokovno, jasno in konsistentno.

FINANČNO POROČILO

Financiranje delovanja

Delovanje v letu 2020 je bilo financirano s pomočjo naslednjih institucij:

Evropska komisija iz programov: EACEA, Obzorje 2020, COST, Evropski socialni sklad, DEAR, LIFE

DUH - Deutsche Umwelthilfe eV

Active citizens fund (Norveški mehanizem)

European Climate Foundation, Birdlife

Ministrstvo za okolje in prostor

Ministrstvo za javno upravo

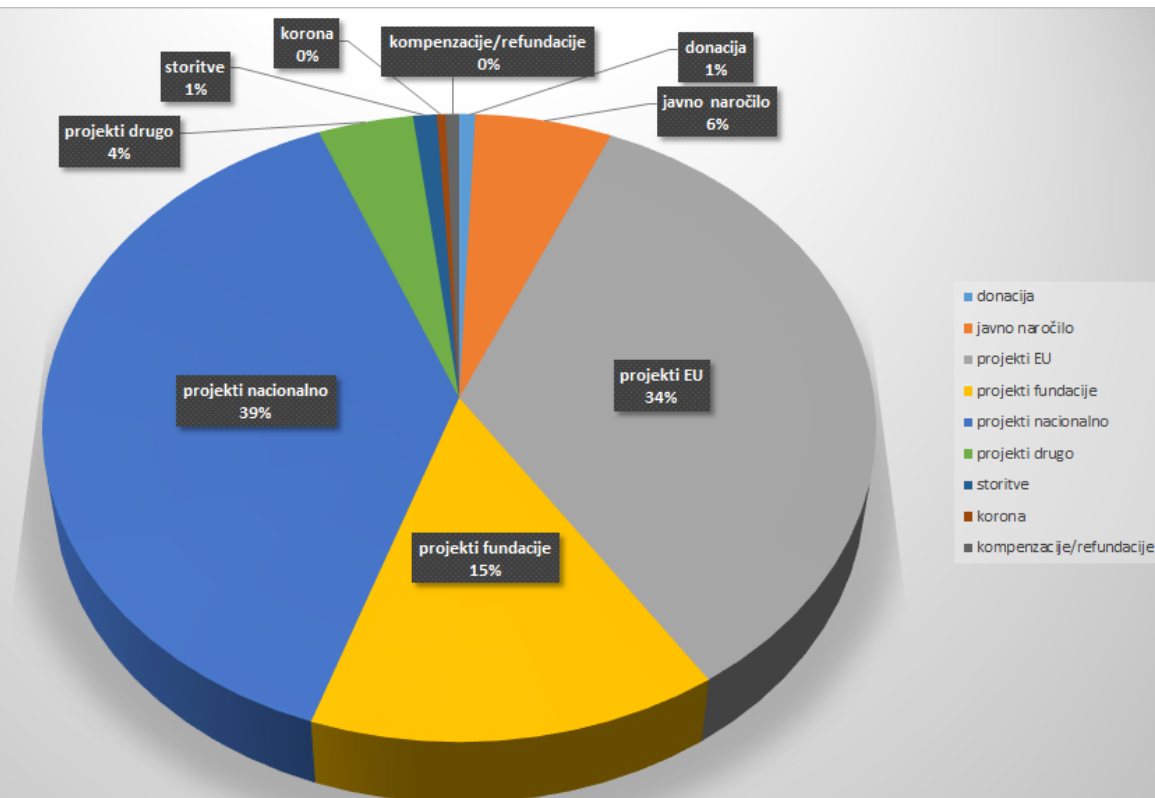
Ministrstvo za zdravje

Ministrstvo za infrastrukturo

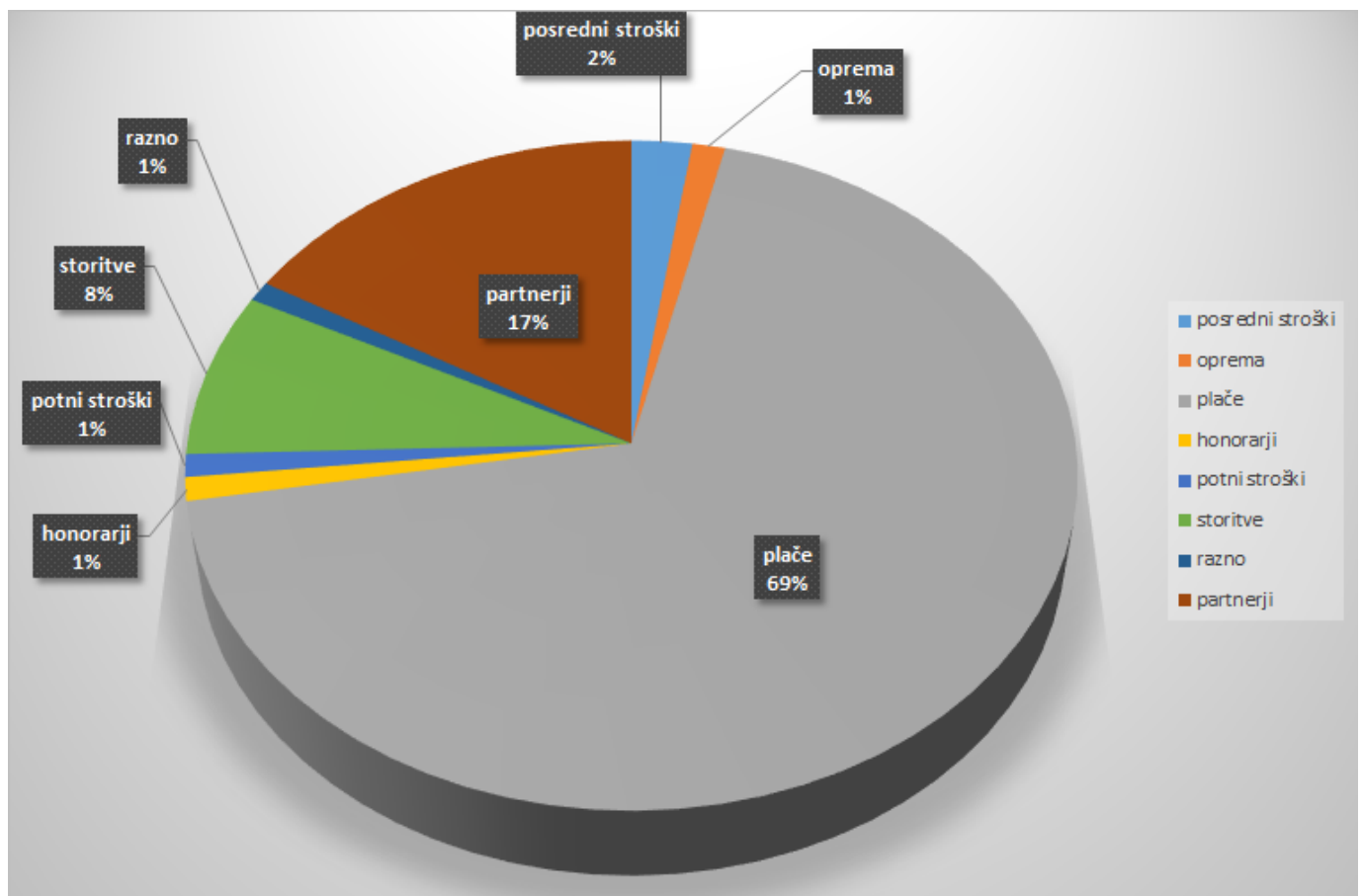
Zavod za zaposlovanje RS

Friends of the Earth Europe

Prilivi (cca 290.000 EUR)

Stroški (cca 365.000 EUR)

Več podrobnosti o delovanju društva je na voljo na www.focus.si.

Focus, društvo za sonaraven razvoj, Maurerjeva 7, Ljubljana (pisarna Trubarjeva 50, Ljubljana);

E: info@focus.si, www.focus.si; T: 01 515 40 80